

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

ID 4907

Шифр, назва спеціальності та освітній рівень	053 Психологія (бакалавр)	Назва освітньої програми	Психологія (2025)
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова викладання	Українська
Факультет	Факультет економіки та менеджменту (ФЕМ)	Кафедра	Каф. психології (ПС)

Викладач/викладачі

Стоцький Ярослав Васильович, д-р іст. наук, професор, професор, [профіль на порталі "Науковці ТНУ"](#)

Загальна інформація про дисципліну

Мета курсу	Навчальна дисципліна «Історія психології» призначена для вивчення студентами спеціальності «Психологія» факультету економіки та менеджменту з метою засвоєння психологічних знань, історії виникнення та розвитку психологічної науки, основних тенденцій та концепцій наукової думки від найдавніших часів до наших днів.
Формат курсу	Змішаний – курс, що передбачає проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння викладеного матеріалу і має супровід в електронному навчальному курсі системи A-Tutor, має структуру, контент, завдання і систему оцінювання.
Компетентності ОП	<p>Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:</p> <ul style="list-style-type: none">- інтегральної:- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.- загальних: <p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК11.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <ul style="list-style-type: none">- спеціальних: <p>СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.</p> <p>СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.</p>
Програмні результати навчання з ОП	<p>Програмні результати навчання:</p> <p>ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.</p> <p>ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.</p> <p>ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.</p>
	Очна (денна) форма здобуття освіти:

Обсяг курсу	<p>Кількість кредитів ECTS — 6; лекції — 32 год.; практичні заняття — 32 год.; самостійна робота — 116 год.;</p> <p>Заочна форма здобуття освіти:</p> <p>Кількість кредитів ECTS — 6; лекції — 10 год.; практичні заняття — 8 год.; самостійна робота — 162 год.;</p>
Ознаки курсу	Рік навчання — 2; семестр — 3; Обов'язкова (для здобувачів інших ОП може бути вибірковою) дисципліна; кількість модулів — 2;
Форма контролю	<p>Поточний контроль: Опитування, проведення дискусій, тести</p> <p>Підсумковий контроль: екзамен</p>
Компетентності та дисципліни, що є передумовою для вивчення	Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Історія психологія» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: «Історія та культура України», "Загальна психологія", "Філософія".
Матеріально-технічне та/або інформаційне забезпечення	Технічні засоби для демонстрування результатів навчання (ноутбук). Пакет програмних продуктів Microsoft Office. Курс в A-Tutor, ID:4907. URL: https://dl.tntu.edu.ua/index.php .

СТРУКТУРА КУРСУ

Лекційний курс	Годин	
	<u>ОФЗО</u>	<u>ЗФЗО</u>
<p>Тема 1. Історія психології, її предмет і задачі</p> <p>1. Історія психології як особлива галузь знань.</p> <p>2. Психологічна наука та її предмет.</p> <p>3. Предмет історії психології та її задачі. лекції..</p>	2	0.5
<p>Тема 2. Антична психологія, її особливості та відмінності</p> <p>1. Загальний огляд генезису античної психологічної думки.</p> <p>2. Гілозоїзм Геракліта і концепції атомів, якостей предметів і виховання людини Демокрита.</p> <p>3. Від гіпотез темпераментів Гіппократа до понять розумності Анаксагора.</p> <p>4. Софісти та нове розуміння сутності душі у поглядах Сократа.</p> <p>5. Внутрішня мова і процес мислення в раціоналістичних ідеях Платона.</p> <p>6. Душа як предмет психологічного знання у вченні Аристотеля.</p> <p>7. Стоїки та епікурейці.</p> <p>8. Проблеми моральної поведінки і виховання в античну епоху.</p> <p>9. Полівекторність олександрійських вчених.</p> <p>10. Підсумки розвитку античної психологічної думки.</p>	6	1
<p>Тема 3. Розвиток психологічних знань у феодальному суспільстві (раннє середньовіччя та епоха Відродження)</p> <p>1. Генезис психологічних ідей в арабомовному світі.</p> <p>2. Розвиток психологічного знання під впливом релігійного віровчення.</p> <p>3. Формування психологічних аспектів навчання та виховання дітей в епоху Відродження.</p>	2	0.5
<p>Тема 4. Становлення психологічної думки нового часу</p> <p>1. Поняття рефлексу за Декартом.</p> <p>2. Декартова концепція свідомості.</p> <p>3. Психологічне вчення Спінози про людину як цілісну тілесно-духовну істоту.</p> <p>4. Вчення про несвідоме Лейбніца.</p> <p>5. Поняття про асоціації Томаса Гоббса.</p> <p>6. Положення Джона Локка про два типи досвіду.</p>	2	0.5

Тема 5. Психологічні ідеї епохи Просвітництва

1. Асоціаністична і рефлекторна теорії Д. Гартлі та принципи асоціації Д. Берклі і Д. Юма.	2	0.5
2. Психологічні погляди французьких енциклопедистів та періодизація розвитку дитини за Ж.-Ж. Руссо.		
3. Зародження історичного підходу до вивчення психології розвитку людства.		

Тема 6. Зародження та розвиток психології як науки про свідомість у першій половині XIX ст.

1. Вплив фізіології на розвиток психологічного знання.	2	0.5
2. Розвиток ідей асоціанізму.		
3. Виникнення принципу біологічного детермінізму.		

Тема 7. Становлення психології як самостійної науки та розвиток її галузей у другій половині XIX ст.

1. Від психофізики до утворення експериментальної психології.		
2. Становлення диференційної психології.	2	1
3. Утворення психології розвитку дитини.		
4. Розвиток зоопсихології.		
5. Соціальна і культурно-історична психологія та психотехніка.		

Тема 8. Зарубіжна психологія відкрито кризи

1. Полівекторність психологічних ідей наприкінці XIX – на початку XX століть.		
2. Функціоналізм.		
3. Біхевіоризм.	2	1
4. Теорії З. Фрейда.		
5. Вчення К. Г. Юнга.		
6. Гештальтпсихологія.		

Тема 9. Наслідки кризи в психології та еволюція основних психологічних шкіл і напрямів

1. Необіхевіоризм та соціальний біхевіоризм.		
2. Теорії К. Левіна.	2	1
3. Розвиток генетичної психології.		
4. Виникнення неофройдизму та теорії персоналізму.		
5. Зародження гум аністичної психології.		

Тема 10. Розвиток психології в Росії у другій половині XIX – на початку XX століть

1. Російська психологічна наука у другій половині XIX ст.	2	0.5
2. Становлення експериментальної психології в Росії.		
3. Російський шлях у науці про поведінку.		

Тема 3. Розвиток психологічних знань у феодальному суспільстві (раннє середньовіччя та епоха Відродження)	2	0.5
Тема 4. Становлення психологічної думки нового часу	2	0.5
Тема 5. Психологічні ідеї епохи Просвітництва	2	0.5
Тема 6. Зародження та розвиток психології як науки про свідомість у першій половині XIX ст.	2	0.5
Тема 7. Становлення психології як самостійної науки та розвиток її галузей у другій половині XIX ст.	2	0.5
Тема 8. Зарубіжна психологія відкрито кризи	2	0.5
Тема 9. Наслідки кризи в психології та еволюція основних психологічних шкіл і напрямів	2	0.5
Тема 10. Розвиток психології в Росії у другій половині XIX – на початку XX століть	2	0.5
Тема 11. Історія психологічної думки Західної України останньої чверті XIX – першої половини XX століть	2	1
Тема 12. Етнопсихологія та психологія творчості у дослідженнях західноукраїнських вчених у першій половині XX століття. Психологічний зміст феномену мазохізму	2	0.5
Тема 13. Розвиток психологічних знань за радянських часів (20-90 роки XX ст.)	2	0.5
Тема 14. Психологія в Україні та її розвиток у власних межах	2	0.5
	РАЗОМ:	32 8

ІНШІ ВИДИ РОБІТ

Самостійна робота : підготовка до практичних занять та опрацювання лекційного матеріалу

Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції:

1. Взаємозв'язок історії психології з іншими науками.
2. Принципи побудови історико-наукового знання.
3. Психологічне пізнання як діяльність.
4. Антична психологія та її значення для розвитку й становлення науки.
5. Наукові погляди Геракліта.
6. Вчення Демокрита.
7. Версія Гіппократа про темпераменти.
8. Наукові погляди Аристотеля у книзі «Наука про душу».
9. Філософсько-психологічні та есхатологічні погляди Сократа в «Апології Сократа» у книзі Платона «Діалоги».
10. Психологічні аспекти Платона в творі «Горгій» у книзі Платона «Діалоги».
11. Аналіз психологічних вчень Олександрійської школи.
12. Психоаналіз пам'яті у творі «Книга десята» в книзі Августина «Сповідь».
13. Психологічний аналіз навчання, виховання, любові, зла, волі, душі у творах «Книга перша – Книга десята» у книзі Августина «Сповідь».
14. Психологія арабомовного світу.
15. Психологічні аспекти у вченні Фоми Аквінського.
16. Психологія морального розвитку у вченні Еразма Роттердамського.
17. Психологія навчання дитини у методології Єзуїтів.
18. Вчення Декарта про душу.
19. Вчення Декарта про свідомість.
20. Вчення Спінози про цілісність людини
21. Психологічні вчення Г.-В. Лейбніца.
22. Психологічні вчення Т. Гоббса.
23. Психологічне вчення Д. Локка.
24. Психологічні вчення Девіда Гартлі.
25. Психологічні погляди французьких просвітників.
26. Вчення Ж.-Ж. Руссо про періодизацію розвитку дитини.
27. Психологічні вчення Г. Спенсера.
28. Дослідження асоціації уявлень Й.-Ф. Герберта.
29. Психологія в теоріях Ч. Дарвіна.
30. Експериментальна психологія у вченні В. Вундта.

31. Методологія диференційно-психологічного вивчення людини.
32. Полівекторні підходи в становленні психології розвитку дитини.
33. Психологічний аналіз досліджень Вюрцбурзької школи.
34. Методологія Чиказької школи.
35. Загальний огляд теорій З. Фрейда.
36. Вчення гештальтистів.
37. Аналіз виникнення і розвитку необіхевіоризму.
38. Історично – психологічний огляд становлення неофройдизму.
39. Психологічна полівекторність історичного розвитку гуманістичної психології.
40. Аналіз психологічних досліджень Памфіла Юркевича та Олександра Потебні.
41. Вчення Олександра Лазурського про характерологію.
42. Російські вчення про поведінку наприкінці XIX – на початку XX століть.
43. Психологічні дослідження Львівсько-Варшавської філософської школи.
44. Психологічні теорії В. Вітвіцького і М. Кройца.
45. Життєвий і науковий шлях Степана Балея.
46. Використання теорії психофізичного паралелізму та методу експерименту у дослідженнях Степана Балея.
47. Проблеми педагогічної та дитячої психології у творчості Степана Балея.
48. Дослідження національного характеру українців І. Марчуком і Я. Яремою.
49. І. Франко та проблеми психології художньої творчості.
50. Психологічний зміст феномену мазохізму у дослідженнях З. Фрейда, Т. Рейка, Ж. Дельоза.
51. Вплив радянської влади на розвиток психології.
52. Аналіз психологічних вчень Л. Виготського.
53. Дослідження психологічної проблеми діяльності у радянський період
54. Аналіз розвитку культурно-гуманістичної психології в Україні у XX – на початку XXI століть.
55. Психологічні вчення Григорія Костюка.
56. Життєвий і науковий шлях Володимира Роменця.

Інформаційні джерела для вивчення курсу

Навчально-методичне забезпечення

Дистанційний курс «Історія психології» (ID: 4907)

1. Методичні вказівки для самостійної роботи з курсу «Історія психології» для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання / авт. - упоряд. Стоцький Я. В. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2023. 48 с.
2. Методичні вказівки для практичних занять з курсу «Історія психології» для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання / авт.-упоряд. Стоцький Я. В. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2023. 46 с.

Рекомендована література

1. Данилюк І. В. Історія психології в Україні: Західні регіони (остання чверть ХІХ – перша половина ХХ століття. К.: Либідь, 2002. 152 с.
2. Корольчук М. С., Криворучко П. П. Історія психології: навч. посібн. для студентів вищ. навч. закл. / К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. 248 с.
3. Кралюк П.М. Історія філософії України: навч. посіб. Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2013. 652 с.
4. Психологічна енциклопедія / авт.-упоряд. О. М. Степанов. К.: Академвидав, 2006. 424 с.
5. Роменець В. А., Маноха І. П. Історія психології ХХ століття: навч. посіб. К.: Либідь, 1998. 992 с.
6. Роменець В. А. Історія психології: ХVІІ століття. Епоха Просвітництва: навч. посіб. К.: Либідь, 2006. 1000 с.
7. Роменець В. А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження: навч. посіб. К.: Либідь, 2005. 916 с.
8. Роменець В. А. Історія психології: ХІХ – початок ХХ століття: навч. посіб. К.: Либідь, 2007. 832 с.
9. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень / уклад. Л. О. Пустовіт та ін. К.: Довіра, 2000. 1018 с.
10. Stotskyi Ya. (у співавторстві з Cherep A. і Melnyk L.) Scientific and literary palette of the creative personality. Financial strategies of innovative economic development: Proceedings Scientific Publications. 2023. Issue 4 (60). P. 9 – 16.
11. Тертична Н. А. Історія психології. К.: Книга-плюс, 2018. 352 с.

Інформаційні ресурси

1. Сторінка курсу в A-Tutor, ID:4907. URL: <https://dl.tntu.edu.ua/index.php>
2. <http://www.nbuv.gov.ua> – офіційний сайт Наукової бібліотеки ім. Вернадського
3. <http://www.lib.com.ua> – офіційний сайт Електронної бібліотеки
4. <http://www.risu.ua> – офіційний сайт Релігійно-інформаційної служби України.

Політики курсу

Політика контролю	Використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; тестування; виконання індивідуальних завдань та презентацій; оцінювання результатів виконаних самостійних робіт; бесіди та обговорення проблемних питань; дискусії; індивідуальні консультації; екзамен. Можливий ректорський контроль.
Політика щодо консультування	Консультації при вивченні дисципліни проводяться згідно затвердженого на кафедрі ПС. Консультування передбачено як очно ,так і з використанням ресурсів електронного навчального курсу у середовищі електронного навчання університету.
Політика щодо перескладання	Студент має право на повторне складання модульного контролю з метою підвищення рейтингу протягом тижня після складання модульного контролю за графіком. Перескладання екзамену відбувається в терміни, визначені графіком освітнього процесу. Здобувач ВО має право на зарахування результатів навчання здобутих у неформальній чи інформальній освіті.
Політика щодо академічної доброчесності	При складанні усіх видів контролю у середовищі електронного навчання завжди активується система розпізнавання особи, що складає контроль. Усі практичні роботи у ЕНК перевіряються вбудованою системою Антиплагіат. При складанні усіх форм контролю забороняється списування, у тому числі з використанням сучасних інформаційних технологій.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За наявності поважних причин (наприклад, хвороба, особливі потреби, відрядження, сімейні обставини, участь у програмах академічної мобільності тощо) навчання може здійснюватися за індивідуальним графіком, погодженим з деканом факультету.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти за курс

Модуль 1					Модуль 2					Підсумковий контроль		Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота					Аудиторна та самостійна робота					Теоретичний курс	Практичне завдання	100
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Самостійна робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Самостійна робота				
20	13		4		20	14		4		25	-	
№ лекції	Види робіт	К-ть балів	Види робіт	К-ть балів	№ лекції	Види робіт	К-ть балів	Види робіт	К-ть балів			
Лекції 1-8	Практичне заняття №1,2	4	підготовка окремих питань з теми	1	Лекції 9-16	Практичне заняття №9-10	3	підготовка окремих питань з теми	1			
	Практичне заняття №3,4	3	підготовка окремих питань з теми	1		Практичне заняття №11-12	4	підготовка окремих питань з теми	1			
	Практичне заняття №5,6	3	підготовка окремих питань з теми	1		Практичне заняття №13-14	3	підготовка окремих питань з теми	1			
	Практичне заняття №7,8	3	підготовка окремих питань з теми	1		Практичне заняття №15-16	4	підготовка окремих питань з теми	1			

Розподіл оцінок

Сума балів за навчальну діяльність	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою, екзамен
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
75-81	C	Добре
67-74	D	Задовільно
60-66	E	Задовільно
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Затверджено рішенням кафедри ПС, протокол №1 від «29» серпня 2025 року.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми канд. психол. наук, доцент кафедри ПС

Ірина ПЕРІГ